

Igud Halacha Challenge, Adar 1 5779

www.RabbinicalAlliance.org/category/halacha

Enclosed are this month's she'eilah about honoring an entering rabbi during another rabbi's speech and answers to she'eilos of the last two months regarding the precedence of kohanim and weddings in and out of Jerusalem. Please send answers to this month's question to Igud.Halacha@gmail.com.

These questions and answers are courtesy of Rav Mordechai Tzion, author of Shu"t HaShoel (2 volumes), Shu"t Eretz Yisrael and other seforim available for purchase on HavaBooks.org.il.

This month's she'eilah for you to consider and answer:

שאלה:

כאשר רב מדבר בפני עם ועדה ונכנס תלמיד חכם לאולם, האם ראוי לציבור לקום לכבוד התלמיד חכם שנכנס או לשבת ולשמוע לרב המדבר לכבודו?

An answer to the she'eilah from two months ago:

שאלה:

אדם שיש לו ב' אפשריות, להתחתן בירושלים שנאמר עליה "עוד ישמע בערי יהודה וכו'" או באחת מערי ישראל מכיון שנהגו בירושלים לנגן רק בכלי זמר אחד, במה יבחר?

תשובות מחברי איגוד הרבנים:

כתב הרב משה מאנדל, רב ואב"ד דקהל בית מרדכי בפלעטבוש, נראה לענ"ד קודם כל לעשות כפסק הג"ר אביגדור נבנצאל שליט"א שכתב, אולי יבחרו החתן והכלה אם הם מעדיפים קדושת ירושלים או כלי זמר. אמנם אם הם אומרים שאין להם עדיפות, או אם הם אומרים לעשות כדעת תורה, אז נראה לענ"ד לעשות החתונה בירושלים עיר הקודש מכמה טעמים.

(א) היות לפי מה שכתב דבירושלים נהגו לנגן בכלי זמר אחד, אם כן עיקר ההלכה לנגן בכלי שיר בחתונה מקיימים אף בירושלים.

(ב) ידוע שעושים הרבה סגולות בחתונה כדי שהזיווג יעלה יפה. למשל עושים החופה בחוץ תחת השמים, הגם שנוח יותר לעשות החופה לפני, ובפרט בעת הקור או החום או בשעת גשם. וזה דבר מובן

Igud Halacha Challenge, Adar 1 5779

www.RabbinicalAlliance.org/category/halacha

דבמקום שיש יותר קדושה יש יותר סגולה. ובכן לצורך הסגולה יש להעדיף לעשות החתונה בירושלים שיש שם יותר קדושה.

ג) בזמננו כלי השיר בחתונה נהפכו להיות כלי מזיק. לצערנו עושים הרם קול של כלי השיר ברעש גדול מאוד שמזיק לשמיעה. כבר כתבו הרבה בזה ואין כאן מקומו להאריך.

ד) כלי השיר נעשו לשמח ולא לצער. בזמננו כלי השיר נהפכו להיות כלים שמצערים אנשים. הרבה אנשים אינם יכולים לסבול הרעש הגדול של כלי השיר ובאים לכל חתונה עם אטמי אזניים (earplugs). ואם אלה רוצה לדבר עם חבירו הוא יוצא לחוץ. ובכן אם עושים החתונה במקום שאין מצערים אנשים, מובן שזה יותר סגולה לחתן וכלה שזיווגם יעלה יפה.

וה"ר שיקים במהרה עוד ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה. בבגוצבב"א.

Last month's she'eilah with answers:

שאלה:

מחבר ספר שיש לו הסכמות מרבנים וביניהם יש כהן האם יש להקדים הסכמתו משום "וקדשתו"?

תשובות מחברי איגוד הרבנים:

כתב הרב גיל סטודנט, איתא במשנה (גיטין נט ע"א) אלו דברים אמרו מפני דרכי שלום כהן קורא ראשון וכו' ובגמ' (שם ע"ב) מנה"מ וכו' ר' חייא בר אבא אמר מהכא וקדשתו לכל דבר שבקדושה תנא דבי רבי ישמעאל וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון ע"כ. הנה יש לחקור באיזה ענינים חייבים להקדים הכהן, אם לכל דבר שהוא כבוד לכהן או רק בדברי מצוה. רש"י פירש (שם) ז"ל לפתוח ראשון. בכל דבר כבוד בין בתורה בין בישיבה הוא ידבר בראש עכ"ל ומדבריו משמע שיש להקדים כהן בכל דבר של כבוד. ועוד כתב שם ז"ל וליטול מנה יפה ראשון. אם בא לחלוק עם ישראל בכל דבר לאחר שיחלקו בשוה אומר לו ברור וטול איזה שתמצא עכ"ל. הנה לפי רש"י כהן נוטל ראשון בכל דבר. וכ"כ התוס' (שם ד"ה וליטול) ז"ל או בחברים המסובין בסעודה עכ"ל.

אולם עיין במפרש המיוחס לרש"י (נדרים סב ע"ב) ז"ל וליטול מנה יפה ראשון. כשחולק עם אחיו הכהנים בלחם הפנים עכ"ל. הנה לפי דבריו מקדימים כהן רק לדבר של מצוה. מצינו שנחלקו המפרשים

בפירוש מאמר התנא דבי אליהו וקדשתו לכל דבר שבקדושה שלדעת רש"י הכוונה לכל דבר של כבוד ולדעת המפרש בנדריים הכוונה דוקא לדבר מצוה. ועיין בדברי הרמב"ם (הל' כלי המקדש ד:ב) וז"ל וצריך כל אדם מישראל לנהוג בהן כבוד הרבה ולהקדים אותם לכל דבר שבקדושה עכ"ל. הלא חילק הרמב"ם בין הנהגת כבוד כללי לבין קדימה בדבר של קדושה ומשמע שמקדימים כהן רק לדבר מצוה. וכן הסביר הכנסת הגדולה בדברי הרמב"ם אולם עיין במעשה רוקח שהביא דברי הכנסת הגדולה וחלק עליו בדעת הרמב"ם וז"ל דלכל דבר שבקדושה הוא עיקר המ"ע ובו נכלל הכבוד ג"כ עכ"ל.

עיין ספר כבוד הכהן (בני ברק, תשס"ה) סע' ה הערה 5 שהביא מהרש"א (נדריים סב ע"ב) שהמצווה להקדים כהן שייכת רק למצוות ופירש ליטול מנה יפה בחילוק לחם הפנים שהוא מצוה. וכן הביא פרי מגדים (או"ח מ"ז פתיחה לסי' קלה ס"ק א בסוגריים) שכהן נוטל תחילה רק בסעודת מצוה. וכן הביא תומים (סי' טו ס"ק ג) וז"ל ודאי דהעטרה לכהן יהיה בדבר שבקדושה עכ"ל ולא בשאר דברים. ולעומתם הביא קיצור ש"ע (קמד:ח) ומשנה ברורה (רא:יג) שיש לכבד כהן אפילו בדבר שאינה של מצוה.

ע"פ המחלוקת הנ"ל יש להשיב לשאלתנו. הנה כל ענין הסכמה לספר הוא עדות על כשרות ספר ומחברו ואולי גם אזהרה נגד הסגת גבול המחבר כמש"כ בשו"ת חתם סופר חו"מ סי' מא עיי"ש. לפיכך הסכמה אינה קיום של לימוד תורה אלא גדר וסייג לעבירה. וא"כ אינו דבר מצוה או דבר של קדושה אלא גלוי מילתא בעלמא. אבל עדיין כבוד הוא להופיע תחילה שהרי מתחילין מן הגדול חוץ מדיני נפשות. לפי הנ"ל היה נראה לומר שהחיוב להקדים הסכמת כהן תלוי במחלוקת אם מקדימים כהן לדבר של כבוד או לדבר של קדושה. אם מקדימים אותו לדבר של כבוד אנו צריכים להקדים גם הסכמתו אבל מפני שהסכמה אינה דבר מצוה לאיך שיטה אין צורך להקדים הסכמת כהן.

תשובות מפוסקים ומחברים:

הגר"א נבנצל כתב: "אם אין להם גדולים ממנו".

הגר"ר יוסף ליברמן, מח"ס שו"ת משנת יוסף, כתב: "תלוי בחשיבות הרבנים, ראה בהסכמות במשנה ברורה שהגר"ר שלמה כהן מווילנא הוא הרביעי בהסכמות אחרי ג' ישראלים".

הגר"ר שמאי קהת הכהן גרוס, מח"ס שו"ת שבט הקהתי, כתב: "רק כשניהם שוין".

הג"ר שלמה אבינר, ראש ישיבת עטרת ירושלים ורב הישוב בית אל, השיב: "ת"ח קודם מלבד קריאת התורה. עיין פסקי תשובות רא אות ה הערה 29".

הג"ר אליהו שלזינגר, אב"ד ורב שכ' גילה ומח"ס שו"ת שואלין ודורשין, כתב: "וקדשתו' בכל דבר שבקדושה יש להקדימו. בדברי חול אין ענין להקדימו. אין זה דבר שבקדושה".

הג"ר שמחה ב"צ רבינוביץ, מח"ס פסקי תשובות, כתב: "יש סברא לומר כן. אך נגד רבו של הכהן או גדולי הדור, קודמים לכהן".

הג"ר אהרן יהודה הלוי גרוסמן, מח"ס שו"ת ודרשת וחקרת, כתב: "הכל לפי הענין, ממזר ת"ח קודש לכהן גדול ע"ה. עיין יו"ד סי' רנ"א סעי' ט וש"ך שם ס"ק ט"ו".

הג"ר אלחנן פרינץ, מח"ס שו"ת אבני דרך, כתב: "דעת הגר"ח קניבסקי (מובא בספר לבנימין עמ' קכו) ש'אם שוין, אבל אם לא, ממזר ת"ח קודם לכה"ג ע"ה' (וע"ע בספר חשבונות של מצוה לאדר"ת). ובנדון זה כתב לי הגר"א נבנצל 'יש לעיין אם אין גדול מחבריו שראוי להקדימו, ויש מסדרים לפי א' ב', או לפי סדר קבלת ההסכמה'.

הרב מרדכי אלמקייס, מח"ס שו"ת ויכתוב מרדכי, כתב: "עי' מה שכתבתי בתשובה הקודמת. ולכא' ה"ה הכא שיש מקום לזה לפי דעת מורי ורבי הגר"א גרינבלט זצ"ל. אך לפי האדר"ת אין בזה ענין של וקדשתו. ומ"מ המנהג הנכון הוא לשים את ההסכמות או לפי סדר א"ב של הרבנים או לפי תאריך כתיבתם ובזה יוצאים מהרבה בעיות כידוע".

הערות מהעורכים:

יש להזכיר שבשו"ת שלמת חיים (הלכות תלמוד תורה ס' קה עמ' 151), נשאל הגרי"ח זוננפלד: איתא בגמרא (גיטין נט, ב. מו"ק כח, ב. נדרים סב, ב) דילפינן מוקדשתו דכתוב בפרשתן דצריך להקדים כהן

לכל דבר שבקדושה, לפתוח ראשון ולברך ראשון, וליטול מנה יפה ראשון. א"כ האם יש חיוב ללמוד ש"ך לפני ט"ז כיון שהש"ך היה כהן ויש דין של וקדשתו לכל דבר?

והשואל – הג"ר זבולון חרל"פ - כתב שיש מי שרצה לומר סברא שאין צריך להקדים: משום דדוקא בחייו שייך דין קדימה ולא אח"כ. ומביא ראיה ליסוד זה: מהא דלא מוזכר בשולחן ערוך (יו"ד שנד, א) קדימה להוצאת המת אם המת כהן, ובכיבוד מצינו מכבדו בחייו ובמותו, ש"מ דאין דין קדשתו לאחר מיתה. והג"ר חרל"פ רצה לומר עוד סברא שאין צריך להקדים: דדוקא לכהן בעצמו צריך להקדים אבל לא לספרו, וחילוק כזה נמצא הגמרא סנהדרין (י, א) דלענין לדונו יש חילוק בינו לבין ממונו.

ומסיק הג"ר זוננפלד, נראה פשיטא שאין בזה קפיידא ואין צריך להקדים ללמוד את דברי הש"ך.

וכשנשאל הגר"ח קניבסקי על כך, השיב: "כל הקודם זכה" (ידון משה יא, קטו).

אגב, בהתחלת לימוד שו"ע יו"ד, סיפר הגרי"ד סולוביצ'יק בשם הגר"א, שבשעה שחיבר הש"ך את ספרו על השו"ע היה ועד ארבע הארצות בתוקפו, ולא היה שום אדם רשאי להדפיס שום ספר מבלי לקחת הסכמות מגאוני הועד. וכשהגיש הש"ך את חיבורו אל הט"ז - שהיה אז זקן הרבנים - לבקש ממנו הסכמה, ראה הלה שהחיבור הזה עולה כ"כ על החיבור שלו, ולא רצה להרשות לו להדפיסו. ובגלל כן נענש הט"ז מן השמים, שביו"ד פוסקים (ברוב המקומות) כהש"ך נגד הט"ז, באו"ח פוסקים כהמג"א נגד הט"ז, ובאה"ע ובחו"מ, איננו תופס אפילו את המקום המרכזי על העמוד, אלא הדפיסוהו מלמטה בדף.

וסיים הגרי"ד, שהסיפור הזה אמיתי הוא, שהרי כן שמע מאביו. ובגלל כן נהג הגרי"ד, שבמשך רוב השנה מעט מאוד לימד בדברי הט"ז, והיה רוב לימד רק בהש"ך (נפש הרב עמ' יט-כ הערה 24. אמנם כתב הגר"צ שכטר ששמע מאחדים מתלמידי הגרי"ד ס' המקורבים ששמעו סיפור זה מהגרי"ד באופן אחר שונה לגמרי מהנדפס כאן).

ואמר הג"ר צבי שכטר שכשהגרש"ז אורבך קרא את זה, הוא לא היה שבע רצון, ושאל את הרב יוסף בוקסבוים, שהיה מנהל של מכון ירושלים וחקר כתבי יד רבים, אם הסיפור הזה אמין. אחרי מחקרו, הרב בוקסבוים אמר שהוא לא מצא את הסיפור הזה באף מקום אחר, אבל הוא כן מצא שפירושו של הש"ך על שו"ע נדפס בחייהם של הט"ז והש"ך (בהקלטה של ביקור בליטא).

Igud Halacha Challenge, Adar 1 5779

www.RabbinicalAlliance.org/category/halacha

ויש גם להוסיף שבשו"ת ישיב משה (עמ' קז) מובא בשם הגרי"ש אלישיב שבמחלוקת ש"ך וט"ז – מנהג ליטא כש"ך ובפולניא כט"ז.